

na izdaja ob 4. jutraj. am

Stane mesečno Din 55.—, za letno
stanje Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Kraljeva ulica šte. 5/L
Telefon št. 3072 in 3804, ponoči tudi
št. 3034.

Rekopisi se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišče: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 3034.Upravni oddelki: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 4. — Telefon št. 3038Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cestaRačun pri poštnem črk. zavodu: Ljubljana
št. 11.822 — Praha číslo 78.180,
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 5. novembra.

Obe slovenski ali bolje rečeno klerikalni oblasti sta našo javnost te dni osrečili s proračuni. Koliko so prej klerikalci govorili, kaj znajo! Zdaj se vidi, da znajo krepko trošiti (samo proračun ljubljanske oblasti znaša 74 milijonov Din!), za kritje stroškov pa le naglati nove davke.

Obdavčiti kurjavo in razsvetljavo, udariti en dinar oblastne doklade na 1 liter cvička, mošta ali petijota, na ostali alkohol pa kar 100 odst. doklade na drž. trošarino, novo državno obremenitev z direktnimi davki pa pomnožiti s 30 odst. oblastne doklade, to je »umetnost«, ki so jo svojčas nemški veleposelniki prav tako ali še bolje zadeli, kakor jo zna SLS.

Napram tem dohodkom stoji zopet ogromna vsota za personalne izdatke in poleg njih velik dispozični fond za SLS. Gospodje oblastni poslanci sami z oblastnim odborom vred stanejo samo v ljubljanski oblasti čez 900.000 Din, med njimi samo gospodje Natlačen in ostali oblastni odborniki 790.000 Din. Mesto da proračun označuje sistemizirano mesto, se plače vnašajo vani kar pavšalno, tako da oblastni odbor potem lahko namešča po mili volji. Če part. 208 proračuna ljubljanske oblasti obeta 500.000 Din »podpor za prosvetne namene«, je jasno, da je to za klerikalno politično organizacijo, ki se brez figuralnih peres skriva pod raznimi »prosvetnimi« imeni. Tako je tudi z ostalimi podporami šolstvu.

Celo socialno skrbstvo, ki ga opravljajo oblastni odbor, je dispozični fond za organizacijo SLS. Kar je pravih zavodov za kmetijstvo in druge občekonostne namene, je prav za prav malo v primeru z ogromnimi zneski, ki naj izginijo v tistih predelih, ki jih je naš narod tako točno označil z »bisago«.

Oblastni proračun se mirno lahko zmanjša za 10 do 20 milijonov, škoda bo imela le organizacija SLS, ki hoče iz javnih sredstev nakupiti si volilcev in nakrmiti svoje agitatorje.

»Podpora«, to je kraljica korupcije, ki jo je uvedla SLS v samoupravo. V dobi največje gospodarske krize se izdajajo veliki zneski kot »podpore«. Lepo je to, a kdo jih dobi? Niti v najidealnijih razmerah ni garancij, da bi se podpore naklanjale onim ki so res potrebni. Zato si je vsa moderna bužetna praksa edina v tem, da je podpore in sploh nejasno odredene postavke iz proračunov treba brisati, ker več škode iz njih nastane nego koristi.

Budžet ljubljanske oblasti je skoro brez izjeme neodrejen. Kakor že rečeno, iz njega niti to ni razvidno, kakšna so sistemizirana mesta v oblastni hierarhiji, ampak vse je zmetano v en lonec.

»Melioracije« so vnešene v proračun z zneskom 4.600.000 Din. Kje? V kateri občini? In ni načrta, da bi polagoma vsa dežela prišla na vrsto. Kjer se bo pač zazdelo kakemu vplivnemu in oblastnem opasnemu gospodu.

»Prispevki okr. cestnim odborom« so predvideni s 6 milijoni Din. Katerim in koliko? To ni male važnosti, da se postopa po pravičnem ključu za vse enakomerno in ne po trenutnih intervencijah. To je nezdavno in odpira vrata največjim krivicam in korupciji.

Ves proračun dokazuje, da se SLS ni nič naučila, ampak da je ostala stara SLS: nesramna in brezobzirna navzdol, klečeplazna navzgor, koruptna povsod.

SLS bo to po posebno ofenzivno vodila na obrt in industrijo, udarila pa je brez usmiljenja tudi po kmetu. Nova državna zemljarina pa, ki bo večja kakor prejšnja z vsemi starimi dokladi vred, bo, ker bo vse temeljni davek mnogo višja podlaga za 30 odst. doklado, kakor stara zemljarina. Umestno bo na podlagi že obstoječih elaboratov proceniti, koliko bo to, vsekakor je prevara reči, da bo uspeh samo 1, 2 milijona Din, kakor obeta proračun, kar pa za naše razmere tudi ni mal znesek.

Proračuni naših oblasti kažejo, kakšno loč je partizanski režim in pomanjkanje kontrole. SLS se zelo trudi ljudstvu zagreniti veselje do samouprav. Proračun gospoda Natlačen je verna slika SLS.

Kraljevska dvojica v Parizu

Pariz, 5. nov. s. Jugoslovenska kraljevska dvojica je prispela danes dopoldne ob 8.40 v Pariz. Na kolodvoru so pozdravili kraljevska gosta zastopniki predsednika Doumerguea in zunanjega ministra Briand. Ter jugoslovenski poslanik Spalajkovič s soprogo in celokupnim osebjem poslaništva. Kraljevska dvojica, ki potuje incognito in samo v spremstvu dvorjega maršala, bo ostala v Parizu teden dni.

Reparacijska komisija bo zasedala v Bruslju

Pariz, 5. novembra (be.) Kakor poročajo, so določile prizadete vlade Bruselj za sedež reparacijske konference strokovnjakov. Pariško časopisje smatra, da bo reparacijsko vprašanje ugodno rešeno.

Monopolsko posojilo predloženo parlamentu

Potrditev vesti o zelo neugodnih pogojih posojila. — Poleg visokih obresti dobi švedski vžigalčni trust še velike dobičke pri prodaji vžigalic

Beograd, 5. novembra p. Finančni minister dr. Niko Subotić je predložil danes Narodni skupščini v odobritev monopolsko posojilo naše države v iznosu 22 milijonov dolarjev proti odstopitvi pravice prodaje vžigalic Emissijski kurz znaša 90, obrestna mera 6.25 %. Vžigalčni trust dobi vrh tega vso prodajo vžigalic v naši državi. Vžigalice morajo biti izdelane v Jugoslaviji in so še dalje obremenjene z monopolsko takso. Pogodba stopi v veljavo 1. januarja 1929. Vlada se obvezuje, da bo samostojna monopolska uprava dala omenjenemu podjetju na razpolago vso sedanjo prodajno organizacijo, pri čemer se veleprodajalcem zagotovi 2 %, maloprodajalcem pa 5 % zaslužka. V pogodbi se švedski trust obvezuje, da bo pri proizvodnji uporabljal samo domače moči. Na drugi strani se vlada obvezuje, da bo v dobi veljavnosti pogodbe

prepovedan uvoz vžigalic v našo državo. Vžigalice se smejo izvažati, vendar pa se mora predvsem kriti domača potreba. V dobi veljavnosti pogodbe bo znašala monopolska taksa, ki jo ima plačevati podjetje državi, 55 do 63 par. o. škatlice vžigalic. Podjetju je zagotovljen dobiček 21 par. o. škatlice vžigalic. Vlada se obvezuje, da ne bo povečala uvozne carine na vžigalične polfabrikate.

Izplačilo posojila se izvrši v štirih obrokih. Obveznice posojila bodo imele datum 1. decembra 1. 1928. Vlada daje kot jamstvo za to posojilo višje čistega dohodka samostojne monopolske uprave. Nadalje se vlada obvezuje izposlovati v najkrajšem času zakonsko sankcijo za to pogodbo. Razen tega se sme v času veljavnosti pogodbe osnovati pri nas nobena nova tovarna vžigalic.

Včerašnja seja Narodne skupščine

Prečitane kraljevih ukazov o otvoritvi rednega zasedanja in prenosu kraljevske oblasti na vlado. — Viharni spopadi med zemljoradniki in novim predsednikom

Beograd, 5. novembra p. Danes je bilo otvorjeno redno zasedanje Narodne skupščine. Po dolgem času so se zopet enkrat skoraj polnoštevilno zbrali poslanci vladne večine, navzoča pa je bila tudi opozicija, katero tvorijo zemljoradniki. Na vladne poslance je očividno vplivala grožnja vlade, da jim odvzamejo dnevnice. Tem bolj pa je padala v oči praznina v klopih, kjer so sedeli nekoč poslanci KDK. Seje se je udeležila tudi celokupna vlada z ministrskim predsednikom dr. Korošcem na čelu. Vsi ministri so bili v svečanih oblekah.

Sejo je ob 11.15 otvoril predsednik Ilija Mihajlovič s kratkim nagovorom. Takoj nato je povzel besedo ministrski predsednik dr. Korošec, ki je prečital kraljev ukaz o otvoritvi rednega zasedanja. Poslanci so stoji poslušali čitanje ukaza in na koncu vzklikali kralju.

Nato je ministrski predsednik prečital tudi ukaz o prenosu kraljevske oblasti na ministrski svet za časa kraljeve odsotnosti. Predsednik Mihajlovič je nato izjavil, da je s tem dnevi

red izčrpan, ker vlada ni stavila nobenih drugih predlogov; predlaga, naj se seja zaključi in vrši prihodnja jutri dopoldne z dnevnim redom: izvolitev članov finančnega odbora.

Zemljoradniški Voja Lazič je proti temu protestiral in zahteval besedo, ki pa mu jo je predsednik odklonil. To je izzvalo viharne proteste pri zemljoradnikih. Novica Šaulić je planil proti predsedniku in ogrožen vzklikal: »Kdaj bo ta Narodna skupščina končno začela delati za narod! To večno lenuharenje je že sramota!« V dvorani je nastalo hudo prerekanje med zemljoradniki in vladno večino. Voja Lazič je neprestano zahteval besedo, ki pa mu je predsednik Mihajlovič ni hotel dati. Videlo se je, da zelo nespretno vodi sejo in zapletel se je v prerekanje z zemljoradniki, ki so mu očitali, da je še hujši eksponent vlade, kakor je bil dr. Perić. Prerekanje bi se bilo še stopnjevalo, da ni predsednik v največji zadregi seje kratkoma zaključil in napovedal prihodnjo za jutri dopoldne, nakar so se poslanci živahno debatirajoč razšli.

Zastrupljeni odnošaji med režimovci

Minister napada svoje kolege. — Mučne seje vladnih klubov. — Medsebojne grožnje radikalov in spahovcev — Zadnja faza Savčićeve akcije.

Beograd, 5. novembra r. Danes je bilo otvorjeno redno zasedanje Narodne skupščine. Nadaljevanje dela v Narodni skupščini naj bi bilo na zunaj dokaz trdnosti režima in nov povdarek nepopustljivosti do KDK.

Toda to je le zunanja kulisa. V resnici pa je baš današnji dan znova potrdil in razgalil vso razdvojenost in slabost četverne koalicije. Vodilni politiki režimovcev jedva uspevajo miriti razdražene duhove in odstranjevati naraščajoči antagonizem v lastnih vrstah. Popoldne so imeli vsi vladni klubi seje, na katerih so predsedniki proslili in rotili poslance, naj še nekaj časa potrpe in ne delajo vladi novih težkoč, ko že itak komaj in komaj zmaguje ovire. Zlasti med radikali in demokrati so se pojavila zadnje dni taka nasprotstva, da so se nocoj v beograjskih političnih krogih širile razne senzacionalne vesti. Kake razmere vladajo v vladi sami, pač najbolj jasno dokazuje izjava ministra Grota ki je izjavil, da se nahajajo v vladi tudi postopaki (mangubi). Radikali zahtevajo Grolovo glavo.

Nič manjši ali še bolj ostri konflikti so

izbruhnili baš tik pred sestankom Narodne skupščine med radikali in muslimani radi občinskih volitev v Bosni in Hercegovini. Radikali ne morejo dopustiti muslimanom, da pakirajo v občinah s strankami KDK proti njim. Odkrito groze z represalijami proti muslimanom, kar vzbuja v vrstah JMO še večje nerazpoloženje. Četvorna koalicija počasi, a sigurno razpada in poznavalci razmer naglašajo, da ni več daleč čas, ko se bodo iz sedanjih zaveznikov spremenili v najhujše nasprotnike.

Inž. Miloš Savčić se je danes vrnil v Beograd. Pričakuje se, da bo že jutri nadaljeval svoje konference s prvaki vladnih strank in da bo takoj po povratku kralja iz inozemstva sprejel v avdienco, da poroči o dosedanjih rezultatih svojih razgovorov. Do kraljevega povratka pa ni pričakovati nikakih važnejših dogodkov. Politični krogi opozarjajo na primer Romunije, kjer vladajo podobne politične razmere in kjer je prav tako preko noči in po vsem nepričakovano prišlo do preloma situacije.

Pomemben uspeh SDS v Bosni

Sarajevo, 5. novembra r. Pretekli petek je bil na seji novoizvoljenega občinskega sveta v Vlasenici ob bosanskohercegovi izvoljen za župana samostojni demokrat inž. Faik Kurtagić. Ta kraj na meji Srbije je edino mesto v Bosni, kjer so muslimani, ki so tamkaj v veliki večini, sami kot pristaši SDS premagali dr. Spahove pristaše. Z ozirom na to je uspeh SDS še značilnejši.

Otokar Kernstock umrl

Gradec, 5. novembra s. Štajerski pesnik opat Otokar Kernstock je danes umrl.

Karambol potniškega parnika z vojno križarko

London, 5. novembra (lo.) Sinoči sta v bližini Greenocka trčila skupaj angleška križarka »London« in potniški parnik »Runic« družbe White Star Line. Parnik »Runic« je danes prispel v Liverpool precej poškodovan in je bil oddan v ladjedelnico v popravilo. Parnik odpluje v soboto v Avstralijo in bo doletel popravljen, tako da se odhod ne bo zakasnil. Križarka »London« ima 10.000 ton in je ena najmodernejših angleških vojnih ladij. Kakor javlja admiraliteta, je ostala križarka nepoškodovana.

Razplet rumunske vladne krize

Rešitve krize ni pričakovati pred koncem tega tedna. — Nasprotujoča stališča med opozicijskimi in vladnimi skupinami. — Zaranisti odklanjajo koncentracijo

Bukarešta, 5. novembra, s. Regentski svet je pozval danes ob 11. dopoldne Vintilo Bratiana na posvetovanje. Bratianu je priporočal nacionalno vlado in zagotavljal, da je liberalna stranka pripravljena sodelovati pri sestavi take vlade. Vsekakor ni pričakovati, da bo prišlo do odločitve, preden se vrne Titulescu iz Londona. Njegov prihod pričakujejo v sredo.

Bukarešta, 5. novembra, s. Dvorni minister Hiott je posetil danes predsednika Narodne kmetijske stranke Julija Mania ter mu predlagal, naj bi prevzel sestavo vlade nacionalne kmečke stranke, v kateri pa naj bi portfelje notranjih in zunanjih zadev ter vojne zasedle nevtralne osebnosti. Za ta tri ministrstva bi prišli v poštev princ Stirbey, Titulescu in neki general, ki naj bi ga določil regentski svet. Maniu je odgovoril, da bi bila narodna kmetijska stranka zadovoljna s Titulescom kot ministrskim predsednikom, vendar pa ne more sprejeti princa Stirbeya kot notranjega ministra. Ker se vrne Titulescu šele v sredo v Bukarešto, ni ver-

jetno, da bi bila vladna kriza rešena pred četrom. Titulescu je danes odpotoval iz Londona.

Bukarešta, 5. novembra, g. Pogajanja za sestavo nove vlade se nadaljujejo. Danes se je sestal izvršilni odbor narodne kmetijske stranke, ki je ratificiral sklep predsednika Mania, da narodna kmetijska stranka odklanja sodelovanje v koncentracijski ali nacionalni vladi ter sama prevzema odgovornost za položaj. Ta sklep je zaradi tega važen, ker vztraja regentski svet na tem, da se sestavi koncentracijska vlada.

Popoldanski listi objavljajo komuniké generala Averesca, v katerem izjavlja, da je po mnenju stranke v največjem interesu za realizacijo posojila in stabilizacijo valute, da ostane sedanji parlament. Sestava koncentracijske vlade je nacionalna potreba. Če ne bo mogoče sestaviti take vlade, je general Averescu proti temu, da bi vlado sestavili zaranisti. V zvezi s tem se poroča, da so liberalci odklonili Averescov predlog za volilni sporazum.

Italija je sama hotela vojno

Proslava 10-letnice zmage. — Mussolini o vlogi Italije v svetovni vojni. — Razborit govor fašističnega diktatorja

Rim, 5. novembra s. Ob priliki 10 obletnice zmage so se vršile po vsej Italiji posebno v Rimu velike svečanosti. V Rimu je bilo otvorjeno v navzočnosti kralja Viktorja Emanuela krasno poslopje Zveze vojnih invalidov. Od tamkaj se je pomikal sprevod invalidov in bojevnikov na Piazzo Venezia, kjer je imel Mussolini na zbrano množico nagovor, v katerem je med drugim naglašal, da Italiji vojna ni bila vsiljena z nenadnim napadom, temveč da je italijanski narod premišljeno hotel vojno. Vojna je bila spontani čin njegove samozvesti. Vojna je bila v prvi dobi zelo trda, kar kažejo visoke številke vojnih žrtev t. j. 600.000 mrtvih, 400.000 invalidov in skoraj milijon ranjenih. V celem je torej dva milijona Italijanov prelo kri za domovino. Če je res, da so zavezniki poslali Italiji nekaj divizij, je na drugi strani tudi res, da je dala Italija v maju 1915 zaveznikom celo armado na

razpolago. Po veliki zmagi je prišla doba negotovosti, v kateri je moral narod mnogo trpeti. Toda peščica ljudi iz strelskih jarkov je zopet vzela zmagonosne zastave v roke ter je leta 1922 še enkrat izvojevala zmago. »Sveti govor«, je dejal Mussolini, »zaključim z vprašanjem. Toda predno boste odgovorili pomislite, da vas gleda veliki kralj, oče domovine, in vas sliši neznani vojak. Ali boste, če bo treba, tudi jutri storili to, kar ste storili včeraj?« Iz množice se je dvignilo med burnim zatrevanjem na tisoče zastav in znak odobravanja. Nato je Mussolini končal: »Nesite to svečano prisego v vse kote Italije Naj živi Italija!« V povorici, ki je defilirala pred kraljem in Mussolinijem, je korakalo 56.000 ljudi, med drugim 8000 invalidov. Na grobu neznane vojaka se je vršila slovesna zadušnica, med katero so zvonili zvonovi kaptola.

Danes voli Amerika novega predsednika

Po uradni cenitvi se bo udeležilo volitev nad 40 milijonov volilcev. — Republikanci upajo na zmago Hooverja

Washington, 5. nov. g. Po uradnih cenitvah se bo udeležilo jutrišnjih predsedniških volitev nad 40 milijonov volilcev. Končnoveljavni izidi volitev bodo komaj objavljeni pred sredo zvečer, ker se vrše poleg predsedniških volitev v 33 državah še senatorske volitve, v 34 državah guvernerske volitve in razen tega v vseh državah volitve poslancev in reprezentantsko zbornico. V splošnem smatrajo, da je zmaga republikanskega kandidata Hooverja pri predsedniških volitvah zagotovljena. Volilne stave stoji 2:1 za Hooverja. V taborih obeh strank pa še vedno ni-

so na jasnem, kako bo padla odločitev.

„Zeppelinov“ poset v Berlinu

Včeraj je »Zeppelin« na povabilo prometnega ministrstva poletel v Berlin, kjer je bil posadki prirejen navdušen sprejem

Friedrichshafen, 5. novembra s. Kljub neugodnemu vremenskem položaju v severni srednji Nemčiji se je dr. Eckener vendar odločil za polet v Berlin. »Grof Zeppelin« je davi ob 2.17 zapustil Friedrichshafen in dospel ob 8.50 v Berlin. Nad mestom je zrakoplov napravil več dajših zavojev ter se je nato vrnil na letališče, kjer je pristal ob 9.46 brez nezdge. Na vožnji je porabljal dr. Eckener samo bencin kot gorivo, ker se je izdelovanje modrega plina vsled nekaterih tehničnih nedostatkov ustavilo. Na krovu je bilo vsega 66 oseb. Starta so se udeležili tudi trije ameriški mornariški častniki letalske postaje v Lakehurstu. V Staahenu je bilo vse pripravljeno za

sprejem. Oblasti so uvedle tudi obširne varnostne mere, ker je bil naval občinstva zelo velik.

Po pristanku v Staahenu se je odpeljal dr. Eckener z ostalo posadko v triumfalnem sprevodu k palači državnega predsednika Hindenburga. Na vsej poti je ogromna množica tvorila špalir. Predsednik Hindenburg je izrekel dr. Eckenerju priznanje za uspehi ameriški polet in izrazil upanje, da se bodo z napredkom zračnih prometnih sredstev zblížili narodi Pozeje se je vršil pri državnem prometnem ministru sprejem, na katerem je izrazil prometni minister zahvalo in čestitke nemške vlade dr. Eckenerju in posadki.

524 km na uro!

London, 5. nov. (lo.) Letalski poročnik Darcy Greig je dosegel včeraj pri Calshotu s hidroplanom nov hitrostni rekord. Greig je letel na progi treh kilometrov s povprečno hitrostjo 524.308 km na uro. Minulo leto je dosegel italijanski major De Benardi hitrost od 521.77 km na uro. Tekom dneva je prejel Greig na stotine brezovjavnih čestitk.

Bruhanje vulkanov

Rim, 5. novembra (be.) Vulkan Etna je pričel zopet močno bruhati. Iz žrela ognjenika se vali velikanski steber dima, ki ga je videti daleč naokrog. Iz žrela teče dva kilometra širok vrtečavek.

Batavia, 5. novembra (lo.) Vulkan Krakatau je pričel močno bruhati. Včeraj so našli 112 eksplozij.

Francosko-italijanska prijateljska pogodba

Pariz, 5. novembra s. Kakor poroča »Oeuvre«, je v najkrajšem času pričakovati podpis italijanske - francoske prijateljske pogodbe. Pogodba ureja predvsem vprašanje con ter daje Italiji nekaj ugodnosti na mejah v Tripolisu, pri čemer se Italija odreče zahtevam v Tunisu in Sahari. Anglija je pogodbo odobrila in dosleda, da se v pogodbi ne omenja italijansko - angleška pogodba o Abesiniji. Italijanske želje glede Sirije so bile po prizadevanju Anglije odklonjene.

Sir Nicolson umrl

London, 5. novembra (lo.) Danes je umrl nadomna sir Arthur Nicolson, bivši podtajnik angleškega zunanjega ministrstva.

Nad 15 milijonov novih oblastnih davkov!

Proračun ljubljanske oblasti za l. 1929. — Ogromne doklade na skoro vse državne davke

Proračun ljubljanske oblasti samouprave za leto 1929, ki je bil predložen na včerajšnji seji oblastne skupščine, izkazuje

rednih izdatkov 74.048.306 Din

in prav toliko rednih dohodkov. Proračun je skoro za 20 milijonov višji, kakor je bil za leto 1928, ki je izkazoval 55.941.575 Din rednih izdatkov in dohodkov.

Izdatki

V proračunu za leto 1929 so izkazani naslednji izdatki: Splošna oblastna uprava 3.361.564 Din (za leto 1928 2.991.000 Din), deželná kultura 13 milijonov 362.804 Din (9.172.400 Din), javna dela in oblastno imetje 14.067.904 Din (10.979.000 Din), obrt in trgovina 2.050.000 Din (925.000 Din), zdravstvo in javno skrbstvo 33.278.336 Din (26 milijonov 674.175 Din), socialno skrbstvo 2.174.000 Din (lani je bilo socialno skrbstvo združeno z zdravstvom), prosveta 2.120.000 Din (2.500.000 Din), dolgov 1.433.698 Din (1.500.000 Din), preskrbnine 200.000 Din (0), razni stroški in proračunska rezerva 2.000.000 Din (1.200.000 Din), skupaj 74.048.306 Din (55.941.575 Din).

Dohodki

Proračun izkazuje lastnih dohodkov iz oblastnih zavodov in ustanov 5 milijonov 97.040 Din, raznih dohodkov 266.345 Din. **Dohodkov iz oblastnih davščin 36.189.099**, prispevkov od drugih oblastnih korporacij 44.000 Din, povračilo oskrbnih zdravstvenim zavodom od drugih oblasti 2.500.000 Din, prispevki okrajnih cestnih odborov za ceste 1.200.000 Din, prispevki države po členu 2. uredb o prenosu poslov na oblastne samouprave 18.769.115 Din prispevki države v smislu čl. 3 iste uredbe 2.139.092 Din, prispevek države za vzdrževanje deželnih cest 2 milijona 566.400 Din, državni dolg pri likvidacijski komisiji za potrošne predmete prisilne delavnice 263.854 Din, skupaj 74.048.306 Din dohodkov iz

200 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od zemljišč v višini 1.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

30 % oblastne doklade k državnemu davku na dohodek od podjetij, obratov in poklicev v višini 2.200.000 Din

Zasedanje mariborske oblastne skupščine

Zaključek zasedanja 1927-28 in otvoritev zasedanja 1928-29. Poročila velikega župana in oblastnega predsednika. — Predloženi proračun za l. 1929.

Maribor, 5. novembra.

Kmalu po 10. je predsednik dr. Leskvar otvoril zadnje sejo zasedanja 1927-28. in po opravljenih uvodnih formalnostih poslal velikega župana, da zaključi drugo zasedanje in otvori tretje. Veliki župan je prečital tozadevna kraljeva ukaza, ki so ju poslanci poslušali stoje.

Poročilo velikega župana

Veliki župan je nato podal obširno poročilo o stanju občne uprave v mariborski oblasti. Prenos poslov na oblastno samoupravo je znatno razbremenil državno upravo, zlasti v zadevah kmetijstva in tudi v političnih zadevah. Prenešana sta bila na oblastno samoupravo tudi gasilski in živinorejski fond.

Poročilo navaja dalje občinske volitve, ki so zlasti v Prekmurju pokazale, da so bili brez podlage vsi pomisleki glede izvršitve volitev v teh krajih.

V smislu uredb oblastne skupščine iz zadnjega zasedanja je razpisal veliki župan volitve v okrajne zastope, ki jih vodijo sedaj šele vedno gerenti s svetovi, za 3. februarja 1929. Istotako volitve v okrajne cestne odbore v Prekmurju, Medimurju in na Koroškem.

Kriminalna statistika izkazuje v l. 1928. 13.511 kriminalnih dejanj, med temi 564 zločinov, 247 pregreškov in 11.903 prestopke. Med zločini je 10 umorov, 21 ubojev, 4 delomorji, 17 odplavljenih telesnih plovov, 169 težkih telesnih poškodb, 50 požigov, 31 posilstev, 10 ropov itd.

Ciganov je v celni oblasti 95 rodbin, od teh 93 v Prekmurju; današnje se vse preživljajo z delom svojih rok imajo svoje domove in se ne potepajo več od kraja do kraja.

V mariborski oblasti je avtomobilski register bil 511 potniških in 217 tovornih avtomobilov.

Izletila se je od novembra 1927 do konca septembra 1928 iz oblasti 748 oseb, večina v Brazilijo, drugimi v Kanalo. Od teh odpade 467 (torej 62 %) na Prekmurje. Za Severno Ameriko sta od 10 prosilcev dobila potne liste samo 2.

V prvotnem pogledu je oblast razdeljena v 14 školskih srezov, v katerih vrši službo 12 školskih nadzornikov. Proslavne zadnje v srezih Čakovci in Prelog se vedno upravljajo okrogni načelnik v Čakovcu. Vseh osnovnih šol v oblasti je 447 na katerih poučuje 644 moških in 1094 ženskih učnih moči in katere obiskuje 63.661 otrok. Nezasedenih učnih mest je 120.

Srednje šole v oblasti so vse popolne, razun gimnazije v Murski Soboti in imajo v šolskem letu 1928./29. 35 temeljnih razredov s 27 sporednicami; obiskuje jih 2242 učencev, ki jih poučuje 91 rednih ter 26 honorarnih učiteljev. Na učiteljskih (1 moški in 2 ženski v Mariboru ter 1 v Čakovcu) je 190 moških in 360 ženskih učencev. Mešarskih šol je 15 državnih ter 2 zasebnih, vse so popolne, razen one v Mežici, ki ima doslej 8 razrede. Obiskuje jih 3153 učencev, oziroma učenec in poučevalec na njih 160 rednih učnih moči, od katerih je 115 usposobljenih za mešarske šole.

Oblastni školski odbor je letos prvič zbral statistične podatke glede stroškov za osnovno šolstvo v oblasti, ki izkazujejo, da se na vseh osnovnih šolah za stvarne potrebe potrebuje letos 10.877.672,87 Din, torej po približno na 1 učenca 175 Din. Najmanjši so dotacije v srezih Murska Sobota in Dol. Lendava, vsled česar se tam šolstvo tudi ne razvija zadovoljivo.

Kmetijski posli so bili s 1. aprilom 1928 prenešeni iz državne uprave v oblastno samoupravo. Pri velikem županu je ostal samo še oblastni kmetijski referent, vse druge

go osebe je prevzela oblastna samouprava. Državna uprava zaradi pomanjkanja kreditov ni mogla izvršiti nikakega važnejšega dela.

Izvršila so se nekatera najnujnejša regulacijska dela: na Dravi in Muri, na Savinji pa se vrše priprave za regulacijo pri Celju, za kar je dala država kot prvi prispevek 400.000 Din.

Zdravstveno stanje v oblasti je letos v splošnem dobro, nalezljivih bolezni je vedno manj.

Prebitek prebivalstva v l. 1927. znaša 6854 oseb.

Po poročilu velikega župana je predsednik dr. Leskvar ob 12. popoldne sejo in došlo nadaljevanje za 5. popoldne.

Poročilo oblastnega predsednika

Na popoldanski seji je bilo na vrsti predvsem obširno poročilo predsednika oblastne skupščine dr. Leskovarja o delu oblastne skupščine. Oblastni osrednji urad ima 67 uslužbencev. Gradbeni odsek posveča predvsem skrbem cestam. Nakupil je dva kamnoloma za dobavo gramozov in ju uredil z modernimi stroji, tako da produkcija narašča in se bo gramoz mogel dobavljati tudi okrajem. Z uredbo se bo uredilo službeno razmerje cestarjev. Dogradila se bo že letos cela vrsta novih cest, pripravljenih je 6 projektov za nove oblastne cestne gradnje za prihodnje leto, 3 projekte je dobil oblastni odbor iz grških arhivov.

Za regulacijo Mure Drave, Meže, Mislinje itd. je predvidenih več sto tisoč dinarjev. Za regulacijo Savinje je pripravljen širši gradbeni načrt, ki zahteva 19 milijonov dinarjev in ozi. ki zahteva 8 milijonov izdatkov. V načrtu so še razne regulacije drugih rek in potokov.

V vseh zdravstvenih zavodih mariborske oblasti je dnevno povprečno 1300 oseb. Razdelitev oblasti v 74 zdravstvenih okrožij je izvršena.

Občinski odsek ima ogromno poslov z občinskimi proračuni in z navedenim občini k pravilnikom sestavljenju proračunov. Prirejal se z uspehom županski tečaj.

Solski in prosvetni odsek posveča svojo skrb zlasti obrtnemu in trgovskemu nadaljevalnemu šolstvu, ki je zapostavljen od strani države.

Kmetijski odsek je posvečal vsi pažno pospeševanju poljedelstva in dajal podporo za živinorejo, perutarinarstvo itd. Posebno skrb pa posveča ureditvi vzornih gnojišč in gnojnih jam, katerih je doslej obilno dogotovila 24, 40 pa jih bo še tekom leta zgradila.

Nemški poslanec dr. Mühleisen hrče vedeti vzrok za odpuščanje okrožnega zdravnika dr. Morocutilla v št. II. Predsednik dr. Leskvar je izjavil, da je bolje, če se o tem v javni seji ne razpravlja. Nato je bilo poročilo predsednika odobreno.

Predložil se proračun za leto 1929. Proračun zagovarja oblastni odbornik Krajnc, ki dokazuje potrebo zvišanja proračuna s stalnim naraščanjem agend oblastne samouprave ter trdi, da je predlog oblastnega odbora takšen, da ne zadene narodnega gospodarstva v živo. Dokazuje, da je v naši državi davčna obremenitev napram Angliji, Franciji, Češki itd. neprimerno mala. Zaključne vsote izdatkov in dohodkov znašajo 62.796.569 Din, torej za 23.479.429 Din več kakor lani. Za javna dela je predvidenih 9.392.403 Din, za zdravstvo 17.048.931 ali 27,7 %, za kmetijstvo nad 5 milijonov ali 8 %.

S tem poročilom je bil dnevni red izčrpan. Dogovorno se vrše jutri seje klubov. V sredo in četrtek pa seje finančnega in uredniškega odbora. Plenarna seja je v petek ob 8.

Težkoče pri jugoslovensko-čehoslovških trgovinskih pogajanjih

Nepremostljive difference med industrijo in kmetijstvom — Češki agrarci zahtevajo junktim med industrijskimi in agrarnimi carinami

h Praga, 2. novembra.

Kakor je razvidno iz zadnjih izjav vodilnih mož čehoslovških financ in čehoslovške industrije o priliki demisijske finančne ministra Engliša, so trgovinske pogajanja z Jugoslavijo zaradi notranjega razvoja neodvisno od obeh delegacij, prišla ne samo v volilno kampanjo temveč tudi v hud boj med industrijo in kmetijstvom, ki traja sicer že dolgo, vendar pa je baš sedaj zaradi odstopa finančnega ministra dosegel vrhunec. V včerajšnji »Národní politice«, v listu, ki se ga more smatrati sicer za nevtralnega, ki pa ima obenem najožje zveze s sladkorno industrijo in industrijskimi krogi sploh in je zaradi tega eksponiran proti kmetijstvu, objavila dr. Navratil, višji uradnik trgovinskega ministristva, ki je istočasno gospodarski referent tega lista, članek o odstopu finančnega ministra Engliša, v katerem navaja znana dejstva, da je odstop finančnega ministra posledica njegovega negativnega stališča napram zahtevam sladkorne industrije in napram zahtevam po uvedbi novih carin na kmetijske proizvode in živila.

»Sladkorna kriza je v zvezi z vprašanjem sladkornih cen spravila na dnevi red ves problem naše gospodarske politike v bodočnosti, predvsem pa vprašanje nove ureditve in prilagoditve carinske zaščitne politike glede na industrijo in kmetijstvo. Pri takem stanju so naša trgovinska pogajanja z Jugoslavijo prišla v odločilni položaj in mi ne moremo trenutno povedati, kaj se bo zgodilo. Proti vsakemu popuščanju v agrarnih carinah na korist Jugoslavije, pri čemer se opirajo na naš pozitivni zakon, ki sploh ne dovoljuje nikakršnega znižanja. To stališče pa je seveda pomenilo popolno onemogočenje naše gaseva izvoza v Jugoslavijo, kar vzbuja veliko nervoznost v industrijskih krogih. Interesi industrije, trgovine in kmetijstva se močno križajo in si nasprotujejo tudi v drugih vprašanjih. Vse kaže, da stojimo pred

najslabljajočimi nalogami naše gospodarske politike, ki se ne sme rešiti s pomočjo politične moči.

Izredno zanimivo je dalje dejstvo, da je v jubilejni številki istega lista vidilni mož čehoslovškega gospodarstva generalni direktor Živnostenske banke dr. Preiss napisal članek s skoro isto vsebino, v katerem se čita med drugim:

»Naša sedanja carinsko-zaščitna politika, ki smo si jo zgradili, je izpostavljena hudim napadom v notranjosti države, kakor tudi glede na pogajanja z inozemstvom. Ne gre v prvi vrsti za to, kako naj zaščitimo naše proizvode doma, temveč v večji meri za to, da homo v stanju prodajati naše proizvode v inozemstvu in sicer z dobičkom in stalno.

Članek končuje z zahtevo, da je treba delovati na znižanje agrarnih carin.

Pogajanja z jugoslovensko delegacijo so se pričela torej sredi notranjih gospodarskih preprirov, ki so se z odstopom finančnega ministra še poostri, pri čemer je treba upoštevati važna dejstva, da povsod na vseh straneh pričenja zdaj volilna kampanja. Razumljivo je, da so izgledi pogajanj glede na tarifno pogodbo minimalni. Ne bi pa bilo pravilno, kakor to dela »Národní politika« odvaliti krivdo na čehoslovške agrarce in njih stranko, republikansko stranko, kajti preden so bile uvedene agrarne carine, so agrarci in republikanska stranka predlagali da ne zahtevajo carinske zaščite, če popusti tudi industrija in če je pripravljena odstraniti carinsko zaščito industrijskih proizvodov. Stranka je pokazala, da kmet, ki mora drago plačevati industrijske proizvode, ne more svojih proizvodov z dobičkom vnovčiti. Takrat pa predlog agrarcev ni bil sprejet. Tako pa se danes dogaja, da se naši avtomobili v Franciji za 30 do 40 odst. cenejši, da se n. pr. naš sladkor, ki ga moramo doma drago plačevati, na Danskem dostavlja velikim kupcem skromno zastavljen, ker se za ta sladkor plačujejo sramotne cene itd.

V zvezi s tem motivira tudi republikanska stranka svoje zahteve po uvedbi carin na žito in je postala tako nepopustljiva, kakor: svoječasno industrija glede zahtev po ukl. njeni zaščitni carin za industrijske proizvode. V splošnem gre torej v prvi vrsti za politično vprašanje, katero mora država rešiti.

V ta mračni okvir so prišla jugoslovensko-čehoslovška trgovinska pogajanja. Jugoslovenska delegacija je glede na predložena tarifna pogajanja sestavila memorandum, ki vsebuje potrebe jugoslovenskega izvoza glede na posamezne carinske postavke in ima namen dobiti jasno stališče čehoslovške delegacije k posameznim točkam. Pogajanja bodo zelo trda, tudi pri stremljenju doseči minimalno popustljivost Čehoslovške. Glede ostalih treh točk pogajanj t. j. splošnega dela pogodb, veterinarske in konzularne konvencije, ki jih je treba le še tehnično obdelati je pričakovano, da bodo prihodnji teden gotove in morda tudi podpisane.

Zagrebska oblastna skupščina

Zagreb, 5. novembra. r. Davi je bilo za. ključeno drugo zasedanje zagrebske oblastne skupščine ter otvorjeno tretje zasedanje. Predsednik oblastne skupščine Franjo Petrovič je pred prehodom na dnevni red sporočil, da je bil na mesto pokojnega Stjepana Radića izvoljen za predsednika oblastne odbora Josip Predavec. Po odobritvi zapisnika zadnje seje in raznih formalnostih so bili vloženi predlogi odkazani posameznim odsekom. Zastopnik velikega župana je nato zaključil drugo zasedanje in otvoril tretje zasedanje s čitanjem kraljevega ukaza. Nato je dobil besedo predsednik oblastnega odbora Josip Predavec, ki je v daljšem govoru očitno delo pokojnega Stjepana Radića ter pozval prisotne, naj mu zakličejo »Slava!«. Skupščina se je odzvala njegovemu pozivu, nakaž je predsednik zaključil sejo ter prihodnjo napovedal na popoldne, na kateri so se izvršile volitve raznih odsekov Ob 9.30 so se člani oblastne skupščine udeležili korporativno v Markovi cerkvi zadušnice za pokojnim Stjepanom Radićem, nakaž so vsi odšli na pokopališče, kjer so položili venec na grob umorjenih, najhujših voditeljev.

Proračun osiješke oblasti

Osijek, 5. novembra. Proračun osiješke oblasti za l. 1929 znaša 41 milijonov 820 tisoč dinarjev, to je za 5 milijonov dinarjev več kakor lani. Dobitki so enaki izdatkom.

Predavanje dr. Oblaka o Visoki Tatri

Snoči se je vršilo v veliki unionski dvorani predavanje dr. I. C. Oblaka o Visoki Tatri. Predavanje je priredilo ob 10letnici čehoslovške republike SPD, čigar predsednik dr. Tomineš se je v toplih besedah spomnil čehoslovškega planinskega društva ter Asocijacije slovanskih planinskih društev. Predavanje je prisostvoval tudi čehoslovški konzul dr. Resl, ki je spregovoril o pomenu spoznavanja krasot slovanskih dežel; navzdol so bili predstavniki civilnih in vojaških oblasti ter mnogo izbranege občinstva, ki je z velikim zanimanjem sledilo izjavljanju govornika. Dr. Oblak je v vznesenih besedah slavil Visoko Tatro, maso granitnih skladov, ki se vzpenja 2600 m visoko, in njena čudovita jezera, ki jih je okoli 100 in ki se prelivajo drugo v drugo, kakor Plitvička jezera. Poldrugo uro trajajoče predavanje so pojasnjevale prekrasne skioptične slike.

Zločin ali železniška nesreča pri Laškem

Danes okoli 6. ure zjutraj je šel uslužbenec postaje Laško po progi v smeri proti Celju po službenih poslih. Komaj je prišel mimo kopališča, je že od daleč zagledal tik ob tiru na strani ceste dalec Laško. Celje vznak ležečega moškega. Prišedši bliže se je uveril, da je neznanec, ki je bil oblečen v praznično kmetško obleko, že mrtev. Železničar se je takoj vrnil na postajo ter je strašno vest sporočil žandarmeriji. Več železniških uslužbencev se je nato podalo na mesto nesreče. Neznanka o potegnili s proge in so pri tem ugotovili, da truplo še ni otrpnilo. Iz tega so sklepali, da je smrt nastopila šele kratko časa pred najdbo trupla.

Ko so vznak ležečega moškega dvignili in položili v travo ob progi, so zadaj na glavi opazili zevajočo rano in na mestu, kjer je ta ležala, mlako krvi. Dlan leve roke je bila po vlaku popolnoma zdrobljena. Koščki dlani so ležali v neposredni bližini trupla. Ta najdba je edina, ki dokazuje, da je bil neznanec povozen. Dejstvo pa, da obleka neznanca ni bila nitj najmanj oblata, da je bilo kolo tuja v neposredni bližini položeno ob tir in da je ostalo nepoškodovano, potem rana zadaj na glavi in lega trupla izven tira, dajo mnogo misliti.

Znana stvar je, da so sledovi povozenja, in to tudi v primeri samomora drugačni: vlak povozenca prevlači vsaj nekaj korakov daleč, včasih pa tudi na prav velike razdalje. V vseh primerih pa je obleka, ako že ne popolnoma raztrgana, vsaj onesnažena od prsti ali od lokomotive. Tudi rana na glavi ni običajna pri enakih nesrečah. Kaj naj bi neznanec iskal s kolesom na progi, kjer ni čez progo ne ceste ne pešpoti? V neposredni bližini vodi cesta iz Laškega v Celja v Rečico, oziroma Tremerje pod železnico. Neumljivo je, da bi si neznanec s kolesom po strmem pobočju čez progo krajšal pot.

Iz navedenega so pač umljive govorice v okolici, da je neznanec bil žrtev zločina, ki ga je položil ob progo, da zbrisle sled svojega dejanja.

Tekom dopoldneva je bila na licu mesta sodna komisija, iz nje pri trmivcu našla več dokumentov. Iz njih je razvidno, da je ponesrečenec neki Lipovek, ki je do nedavnega časa služil kot delavec na železnici v Celju. Pred nekaj dnevi je baje svoj službo odpovedal z izgovorom, da je dobil službo pri finančni straži. Kakor se govori med železničarji, je bil pokojnik priden in vester človek. Kdor ga je poznal, ne more verjeti, da bi šel sam v smrt. Naše vrle orožnike čaka trd sam, da pojasnijo misteriozni dogodek.